Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 222. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 22-го ЛИСТОПАДА 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 22, 1983 No. 222. VOL. XC.

РЕЗОЛЮЦІЯ В СПРАВІ ГОЛОДУ ПЕРЕЙШЛА В СЕНАТІ

Вашінгтон. — Український Американський Кокус повідомляє, що в середу, 15-го листопада ц.р., перейшла в Сенаті більшістю голосів резолюція ч. 70 для вшанування пам'яті жертв Великого голоду в Україні, яку вніс 29-го вересня ц.р. сенатор Ернест Голлінґс і яка мала 60 спонзорів.

Комісія закордонних зв'язків раніше рішила запропонувати цю резолюцію цілому Сенатові, який відтак її прийняв.

Згадана резолюція закликає президента Роналда Реґена проголосити день 28-го травня 1984 року Днем пошанування пам'яті жертв голоду в Україні в 1932-33 роках, а також звернутися до уряду СССР з вимогою скасувати обмеження на висилку пакунків до СССР приватним особам.

Підготовляють фільм про штучний голод в 1932-33 роках

Торонто. — Тут під патронатом Комітету Українців Канади оформився Комітет Дослідження Голоду в Україні, який спонзорує та фінансує перший цілогодинний 16 мм документальний кольоровий фільм про штучно викликаний голод в Україні в 1932-33 роках.

Для виготовлення цього фільму Комітет покликав Славка Новицького з Мінеаполісу, Мінн., з відповідальністю продюсера й режисера. Юрія Лугового з Монтреалю як співрежисера й монтажиста та Марка Царинника з Торонто як головного дослідника та для переведення інтерв'ю для фільму.

Для писання скрипту заангажовано Пітера Бло. Загальним асистентом у праці над фільмом є Володимир Красіловец. В першій стадії організування фільму був заангажований теж Олег Румак.

Фільм побудований на свідченнях очевидців, що тепер живуть в Канаді й Америці, та інтерв'ю з дослідниками цієї трагічної події, що донедавна була найбільш засекреченою таємницею совєтської і міжнародної дипломатії. В різних архівах вдалося відшукати надзвичайно рідкісні фільми про події в Україні в 1930-их роках, як рівнож рідкісні знімки та документи про український геноцид.

Фільм, що коштуватиме приблизно 150,000 долярів, готується тут в приміщеннях Інституту св. Володимира. Частину фондів для цього проєкту Комітет отримав від Шевченківської Фундації, а решта прийшла з добровільних пожертв української громади. Фільм буде доступний школам, університетам та для показу на канадських та американських телевізійних сітках.

Підготовка фільму почалася в червні, а закінчення фільму плянується на місяць грудень 1983 року.

Особи, які бажають фінансово підтримати цей коштовний і дуже важливий проєкт, можуть висилати свої пожертви на адресу: Ukrainian Famine Research Committee, Prof. Yuri Darevych, 620 Spadina Ave., Toronto, Ont., M5S 2H4.

Помер П. Кучма, провідний союзовий та громадський діяч

Із Спрінг Веллі, Н. Й., наспіла сумна вістка, що там у суботу, 19-го листопада ц.р., ненадійно помер на 70 році життя провідний союзовий та громадський діяч св. п. Петро Кучма.

Покійний народився в Косові, Україна, і молодим юнаком приїхав до Ню Йорку, а в 1914 році, маючи 21 рік життя, вступив в ряди УНСоюзу до 361-го Відділу „Дністер". У Відділі був весь час активним і як делеґат на 21-шу Конвенцію 1946 року, що відбулася в Піттсбурґу, був обраний головним радним УНСоюзу. Відтак під час 22-ої Конвенції, яка відбулася в Клівленді в 1950 році, був переобраний на головного радного, а на 23-ій Конвенції в 1954 році у Вашінґтоні був обраний на головного контролера і опісля був переобраний на цей пост на 24-ій Конвенції в 1958 році в Клівленді. Слід згадати, що покійний П. Кучма був довгими роками секретарем 361-го Відділу „Дністер", відтак був його головою, а останньо був почесним членом.

Св. п. П. Кучма

Поза союзовою працею Покійний був активним в громадському житті Ню Йорку і через два роки очолював Комітет Об'єднаних Українсько - Американських Організацій.

Покійний залишив в смутку дружину Анну, сина Петра, сестру Марію Слівінську та в Україні брата Антона. Також залишив в смутку велику союзову родину.

Похорон відбудеться в середу, 23-го листопада, з похоронного заведення Stevenson при 790 Piermont Ave., Piermont, N.J.

Помер св. п. Е. Филипович, голова 239-го Відділу УНС

Філядельфія, Па. (В.В.) — Секретар 239-го Відділу УН Союзу ім. св. Юрія Переможця тут повідомляє членів і всю українську громаду про несподівану смерть на удар серця в неділю, 20-го листопада, в ранніх годинах, голови цього Відділу св. п. Евстахія Юрія Филиповича.

Похоронні відправи відбудуться у п'ятницю, 25-го листопада, в год. 7:30 вечора і в суботу, 26-го листопада, в 9-ій ранку в похоронному заведенні, при 109 Іст Тейбор ровд у Філядельфії.

Родині св. п. Е. Филиповича члени Відділу складають вислови глибокого співчуття.

ОФІЦІЙНО ПОВІДОМИЛИ з Болівії, що п'ять розшукуваних найнебезпечніших діячів контрабанди наркотиками були арештовані. Речник уряду Ґуставо Санчез, заступник міністра внутрішніх справ, заявив, що Хозе Флорес і Хорхе Куеяр були арештовані під час рейду поліції в північносхідньому районі Бені. У них знайшли 52 фунти кокаїни, і 54,000 долярів готівкою.

У ВАШІНҐТОНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ колах із задоволенням прийняли вітку про збомбардування спершу ізраїльським, а тепер французьким летунством терористичних гнізд проіранських партизанів в Ливані. Речники Пентаґону не виключають, що в цю акцію будуть також включені американські літаки, а особливо тоді, якщоб активність терористів збільшилася.

В. Стус висловлює признання полякам

Мюнхен, Західня Німеччина. — Згідно з найновішими інформаціями отриманими політичними колами в Західній Европі, український поет і довголітній політичний в'язень Василь Стус заявив, що українські активісти повинні наслідувати приклад польських патріотів, які створили в дуже несприятливих умовах вільну робітничу профспілку „Солідарність".

В. Стус висловив признання полякам за створення „нові епохи" у тоталітарному світі і причинилися до його послаблення, а тим самим і його упадку в майбутньому. Масовий робітничий рух, з його широкою ініціятивою, економічною і політичною програмою і соціяльною розв'язкою був би напевно дуже популярний в Україні і цілому СССР, — пише Стус у так званих самвидавних документах, переданих на Захід різними шляхами.

Український 45-річний дисидент, який вже відбув 7 років ув'язнення у численних совєтських концтаборах, а тепер відбуває 10-річне покарання на засланні далеко від своєї батьківщини, є членом Української Гельсінкської Групи і відомим поетом.

Про Гельсінкські групи і про інші національно-патріотичні рухи В. Стус каже, що вони повинні були розвинутись ширше, наслідуючи польський зразок.

Коротку інформацію про писання В. Стуса помістила газета „Ню Йорк Трібюн" з 18-го листопада ц.р. у колонці „Поневолені народи".

Совєтська преса критикує поїздку Президента ЗСА до Азії

Токіо. — Совєтське пресове агентство ТАСС, інформуючи про поїздку президента Роналда Реґена до Японії і Південної Кореї, яку західня преса оцінює, як дуже успішну і позитивну, критикує Президента ЗСА, що він, мовляв, відвідав Токіо і Сеуль „для підхльостування їх мілітаристських готувань і створення троїстого агресивного альянсу, спрямованого проти суверенних держав Азії і басейну Тихого океану".

Кореспонденти названого совєтського агентства в Японії фальшиво і брехливо інформують про те, що Р. Реґен немовби то „добився активнішої участі Японії у воєнно стратегічних плянах ЗСА і вимагав від неї дальшого збільшення витрат на мілітарні цілі".

Цитуючи вирвані з контексту уривки з політичного коментаря японської телестанції, ТАСС каже, що президент Р. Реґен і супроводжуючі його особи закликали до створення „сильної Японії" і „високо оцінювали курс теперішнього прем'єр-міністра Я. Накасоне на перетворення японського архіпелагу в 'непотоплюваний авіаносець' З'єднаних Стейтів Америки".

Японські збройні сили в майбутньому, на думку совєтських пропаґандистів із ТАСС, повинні якомога швидше взяти на себе оборону морських комунікацій у Тихому океані на відстані до 1,000 миль від японського побережжя. „Американський президент, — говориться далі в інформації ТАСС, передрукованій пізніше всією совєтською пресою, — має намір також детально обговорити питання зв'язані з радянсько-американськими переговорами про обмеження ядерних озброєнь в Европі. Причому, японським керівникам буде дано запевнення в тому, що в Женеві ЗСА повною мірою враховують інтереси далекосхідного партнера, виявляючи глобальний підхід до цих переговорів. Такий підхід служить американській адміністрації одним з приводів для торпедування женевських переговорів".

На думку совєтських „дипломатів" в Японії, „демократична громадськість тієї країни зустріла президента ЗСА масовими мітинґами і демонстраціями протесту. Сотні японців вийшли на вулиці, щоб засудити політику гонки озброєнь і грубого втручання у внутрішні справи незалежних держав, що її проводить адміністрація Реґена, заявити рішучий протест проти спроб Вашінґтона зробити Японію ще активнішою співучасницею небезпечних авантюр американського імперіялізму".

Совєтські пропаґандивні джерела брехливо інформують і про те, що американського президента охороняли аж 90,000 поліціянтів, що він не виходив з опанцереного автомобіля, бо як відомо із західніх інформацій Р. Реґен не тільки свобідно поводився в товаристві японських урядових речників, але в Південній Кореї відвідав демаркаційну лінію між комуністичною Північною і вільною Південною Кореєю та зустрічався навіть з противниками теперішнього південнокорейського уряду, не зважаючи на погрози вбивства з боку північних корейців.

В Ізраїлі почали видавати новий журнал

Джерзі Сиґі, Н.Дж. — Сюди, в редакцію „Свободи" нещодавно надійшло з Єрусалиму, Ізраїль, перше число журналу-бюлетеня під назвою „Діялоги-Диялоги", що його почало видавати, як квартальник, Товариство Єврейсько-Українських зв'язків, яке очолює недавній ще політичний в'язень у СССР, а тепер на волі в Ізраїлі, відомий приятель українців і ентузіяст жидівсько-українських зв'язків Яків Сусленський. Це число 190-сторінкового бюлетеня двомовне, частина матеріялів написана українською мовою, частина — російською. В оголошенні подається, що бюлетень виходитиме також мовами англійською і івритом.

В цьому першому числі поміщено статті, есеї, літературні твори, рецензії, інтерв'ю, листування редакції, Програму Товариства, заклики, бібліографію та багато чого іншого, що має відношення до головних цілей Товариства: „Створення такої атмосфери у співвідношеннях між єврейським та українським народами, яка б забезпечила особисту недоторканість та достойне існування євреєям на Україні, поклала б край нерозумній єврейсько-українській ворожнечі та сприяла б здійсненню національних прагнень єврейського та українського народів і справі миру та міжнародного порозуміння". В той сам час головним спрямуванням самого бюлетеня „Діялогів", згідно зі закликом редакції під заголовком „До взаєморозуміння!", є: „Редакція прагне, щоб бюлетень був цікавим для всіх: як вчених, так і для широкого люду. Тому ми вважаємо, що доступний викладач складних проблем є не менш цінний, ніж наукова розробка. Не тільки взаємо розуміння в середовищі еліти, але головним чином зближення людей малоінформованих або отруєних забобонами, — бо вони становлять більшість народу". Редакція Бюлетеня обіцяє, що в публікації цій завжди „складність та гострота відносин знайдуть своє відображення в бюлетені. Редакція розуміє, що неминучі сутички при обміні думок, та готова надати можливість кожному вислови-

(Продовження на ст. 3)

ПОСЛАБИЛИ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ АКТИВІСТІВ

Варшава, Польща. — Військовий уряд Польщі послабив обвинувачення проти сімох лідерів „Солідарности", які перебувають ув'язнені вже майже два роки без суду. Один із правників, які обороняють підсудних, заявив, що всі сім підсудних були обвинувачені у спробах повалити комуністичний лад у Польщі, за що польські закони карають смертю.

Адвокат Сіла-Новіцкі заявив, що державний обвинувачувач повідомив оборонців минулого тижня про те, що тепер обвинувачення послаблене і має форму змови повалення комуністичної системи, згідно з яким кара може бути від одного до 10 років ув'язнення.

Як уже повідомляла преса раніше, ходили чутки про таке послаблення обвинувачення. Тепер чутки були підтверджені офіційно.

Така сама процедура була вже проведена з підсудними дорадниками „Солідарности", які також чекають на суд і яким також послабили обвинувачення в такий самий спосіб.

Всі підсудні були арештовані та перебувають у в'язницях від часу введення в Польщі військового стану в грудні 1981 року, який заборонив єдину вільну профспілку в совєтському бльоці та кинув тисячі її активістів і прихильників до в'язниць.

Сім членів „Солідарности", які чекають суду це: 47-літній Анджей Гв'язда, 32-літній Анджей Розплоховскі, 38-літній Ян Рулевскі, 47-літній Маріян Юрчик, 32-літній Гжеґож Палка, 45-літній Кароль Модзелевскі та 51-літній Северин Яворскі.

Пишуть про горіючу в Москві людину

Москва. — Закордонний кореспондент газети „Ню Йорк Трібюн" Джеррит ван Дорстен інформує у числі часопису з 18-го листопада ц.р., що справа горіючої на Червоній площі в Москві людини не сходить зі сторінок закордонних газет, зокрема західньоевропейських.

Окрему інформацію про випадок самоспалення людей в Совєтському Союзі опублікував „Самиздат", яким широко покористувався згаданий кореспондент нюйоркського щоденника.

Про випадок, який трапився зараз після двогодинної військової паради в Москві з нагоди 66-ої річниці так званої жовтневої революції, газета пише, що в Мосвкі ще й досі закордонні кореспонденти не змогли довідатись прізвища і правдивих мотивів людини, яка, облившись бензиною, підпалила себе, очевидно на знак якогось протесту. Відомо тільки те, що „палаюча" приблизно 30-літня людина походила з Ставропільської області. Поліційні чинники повідомили опісля, що „він" покінчив самогубством, тому, що не міг знайти помешкання і що таких випадків є більше, коли люди доведені до крайности, вибирають собі життя.

Таке було пояснення совєтських офіційних чинників, які у таких випадках взагалі не реаґують. Спостерігачі однак, кажуть, що горіюча людина викрикувала якісь слова, але їх не було чути в шумі моторів машин які ще проїжджали через Червону площу біля мавзолею В. Леніна. Говорять, що совєтські міліціонери дуже скоро схопили протестуючого, накрили тіло брезентом і, вхавши до поліційного автомобіля, повезли до шпиталя.

Згідно з інформацією „Самізлату" таких випадків самоспалення на протязі останніх 16-ох років було принаймні 10. „Ця форма протесту, — говориться в повідомленні підпільного видання, — є частою у системі, де людина не має можливості демократичним способом висловити свої думки". Юлія Вішневська, коментаторка „Радіо Свободи", яка від років слідкує за цього роду випадками в СССР, заявила під час однієї з передач, що всі випадки самоспалення є політично мотивовані, а деякі з тих осіб були націоналістами. Наприклад, 14-го травня 1972 року 19-річний литовець Ромас Каланта помер у палаючому вогні зі словами на устах і з написаним транспарантом: „Свобода для Литви!" Деякі українці також протестували таким способом проти потоптання свободи у їхній країні, домагаючись волі для їхнього народу.

Таких осіб совєтська міліція намагається рятувати, щоб потім передати їх прокуратурі для допитів і заслання до психіятричних закладів, контрольованих органами КҐБ. Ю. Вішневська навіть не сумнівається, що й цей випадок був свого роду політичним протестом, які траплятимуться і в майбутньому доки існуватиме в СССР зненавиджений народами комуно-московський режим.

У СВІТІ

ДВА ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІ дроворуби втекли до Західньої Німеччини, успішно подолавши усі загорожі та перешкоди і прикордонну охорону на кордоні. Баварська поліція, повідомляючи про втечу, одночасно заявила, що втікачі попросили баварські власті надати їм політичний притулок. Речник поліції сказав, що дроворуби вночі пройшли багато миль пішки через густі ліси, поки дійшли до кордону, а потім перейшли його. Втікачі заявили, що причиною їх втечі були жахливі політичні умови життя в Чехо-Словаччині.

СОВЄТСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ з керованими ракетами, який слідкував за літаконосцем ЗСА „Рейнджер" мав „невеликий зудар" з американським міноносцем у четвер, 16-го листопада, на півночі Арабського моря. Департамент оборони повідомив, що зудар був слабий і не викликав жадних жертв ні з американського, ні з совєтського року. Обидва пароплави залишилися в морі. Ведеться розслідування інциденту.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ проголосував у четвер, 16-го листопада, 351 голосом проти 219 за рішення Італії розмістити на Сицилії 112 крилатих ракет, якщо переговори в Женеві не приведуть до угоди про зменшення такого типу ракет в Европі. Прем'єр-міністер Італії соціяліст Беттіно Кракcі, який відкрив дебати, заявив парляментові, що „переговори в Женеві здаються сильно заблькованi упередженнями з боку Совєтського Союзу.

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ повідомили зі столиці Бурми Рангуну, що два північнокорейці, арештовані після вибуху бомби в ранґунському мавзолеї під час відвідування його південнокорейською урядовою делеґацією, стануть незабаром перед судом, обвинувачені в цьому жахливому акті терору. Як відомо, від вибуху бомби, підкладеної терористами, загинули чотири південнокорейські міністри та 17 інших високих урядовців. Якщо арештовані будуть визнані винними, їм грозить довічне ув'язнення.

ІЗРАЇЛЬ ВТРАТИВ ЛІТАКА В ОБСТРІЛІ ПАЛЕСТИНЦІВ

Бейрут, Ливан. — Ізраїльські військові літаки збомбардували бази просирійських палестинців в неділю, 20-го листопада, в горах, на схід від Бейруту, втративши один літак у цьому рейді.

Згідно з повідомленнями західніх і ливанських джерел сім ізраїльських бомбардувальників брали участь у цій операції. Ціллю бомбового рейду були бази просирійської палестинської партизанської групи Ас Сайка і сирійської баасистської партії в Фалюга і Софар. Бомби були скинуті також на становища загального командування Палестинської Визвольної Організації поплизук Бааль Шемаа.

Всі цілі були в селах, заселених переважно друзами в районах під сирійською окупацією та їх палестинських союзників в околиці містечка Бамдун приблизно 15 миль на схід від Бейруту.

Ізраїльський військовий речник у східньому Бейруті заявив, що рейди були зроблені „у відповідь на довгу серію нападів і спроб нападу" на ізраїльських вояків, включаючи останній бомбовий випадок у Сидоні минулого четверга, в якому один вояк загинув, а п'ять інших були поранені.

Це був уже третій ізраїльський рейд у Ливані від часу вибуху бомби в ізраїльській головній квартирі в Тирі 4-го листопада. Два попередні відплатні рейди були успішні і без втрат. На цей раз ізраїльці втратили один збитий літак. Це був перший ізраїльський літак, збитий від початку ізраїльського нападу на Ливан 6-го червня 1982 року. Летун зістріленого літака врятувався на парашуті та був підібраний патрулем ливанської армії і потім повернений до Ізраїля.

В повідомленнях з Ливану сказано, що міжусобна війна між прихильниками і противниками лідера ПВО Ясіра Арафата перекинулася на вулиці Триполі. В цій палестинській фракційній війні гинуть багато цивільних осіб, руйнується місто.

В АМЕРИЦІ

АМЕРИКАНСЬКІ ТА СОВЄТСЬКІ делеґації на женевських переговорах про зменшення кількости ракет середнього засягу в Европі зустрілися знову під кінець минулого тижня. Після двогогинної розмови не було зроблено жадного коментара щодо переговорів. Делеґації погодилися лише продовжити розмови наступної середи. Голова американської делеґації Пол Ніц лише сказав: „Ми продовжуємо". Совєтський Союз неодноразово заявляв, що він покине переговори, якщо розпочнеться розміщення нових американських ракет типу Першінґ-2 і крилатих ракет в Европі. Але тепер, коли таке розміщення фактично вже розпочалося, совєтська делеґація продовжує зустрічатися з американською делеґацією.

НОВОНАЙМЕНОВАНИЙ спеціяльний американський амбасадор для справ Близького Сходу Доналд Рамсфелд, переговоривши докладно справи з президентом Роналдом Реґеном, державним секретарем Джорджом Шулцом й багатьма найближчими співробітниками Президента, виїхав на Близький Схід з новими інструкціями і пропозиціями. Вміжчасі він зустрінувся вже з прем'єр-міністром ізраїльського уряду Їцаком Шаміром, а в дорозі до Ізраїля розмовляв в Каїрі з президентом Єгипту Госні Мубараком.

КОМІСІЇ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ і Сенату остаточно узгіднили суму оборонного бюджету у висоті приблизно 250 більйонів долярів, який передбачає також 24 мільйони долярів видатків для операцій Сі-АЙ—ЕЙ, велика частина яких буде видана для підтримки руху спротиву в Нікараґуа і розбудови повстанських баз нікараґуанських повстанців в Гондурасі. Як відомо, цей рух веде боротьбу проти режиму сандіністів, які ведуть прокомуністичну політику і підтримують акції Совєтського Союзу й Куби в Центральній Америці .Білий Дім і Пентаґон настоювали на ухвалі такої суми, бо Нікараґуа не змінила своєї політики у відношенні до З'єднаних Стейтів Америки і продовжує експортувати совєтську і кубинську зброю для марксистів в багатьох країнах Латинської Америки. Конгрес погодився на всі пропозиції Уряду щодо дозброєння, за вийнятком продукції нервового газу.

КОНФЕРЕНЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ єпископів прийняла контроверсійну резолюцію про становище жінок в Церкві, не зважаючи на те, що Ватикан інтервеніював в тій справі перед американськими ієрархами і звертав їм увагу що відхилення від загальо прийнятих постанов Вселенської Церкви може внести непотрібну форму анархії в поодиноких Церквах, що було б дуже шкідливим для усіх римо-католиків в світі. Резолюцію у справі участи жінок у прислузі в церквах було таки схвалено з додатком, що вони не можуть бути висвячувані на священиків, хоч можуть уділювати Святе Причастя з доручення пароха, виголошувати проповіді і займатися іншими допоміжними активностями. „Ми будемо заохочувати жінок до активности в Церкві і даватимемо їм надію на зміни, які сьогодні чи завтра прийдуть", — заявив архиєпископ Джан Ровч із архидієцезії Сейнт Пол-Міннеаполіс. В Конференції взяло участь 300 єпископів, включно з українськими.

В КІНЦІ ЛИСТОПАДА до Вашінґтону прибудуть на зустріч з президентом Роналдом Реґеном прем'єр-міністер ізраїльського уряду Їцак Шамір і міністер оборони Моше Аренс. Тиждень раніше Президент ЗСА розмовлятиме з президентом Ізраїля Хаїмом Герцоґом, який офіційно прибуде до ЗСА на 11-денну візиту. Відносини між ЗСА і Ізраїлем поліпшились тепер, — кажуть офіційні особи Білого Дому, — так, що зустрічі обох сторін напевно проходитимуть в дружній атмосфері.

АМЕРИКАНСЬКІ КОНСЕРВАТИСТИ, а зглядно сформована вже раніше ними Американська фундація, погрозила дирекції телестанції Ей-Бі-Сі, що вона подасть справу до суду, якщо заплянований цією телестанцією „страхітливий", а фактично фантастичний фільм під назвою „День після того", який розказує про жахи нуклеарного спустошення світу, пошкодить американським громадянам чи спричиниться до замішання у спільноті. Фільм висвітлювався сіткою Ей-Бі-Сі у неділю увечері.

У СПРАВІ РІЗДВЯНОСВЯТОЧНИХ МАТЕРІЯЛІВ

Матеріяли до Різдвяносвяточних чисел „Свободи" редакційного порядку, як теж святочні побажання і оголошення редакція і адміністрація „Свободи" прийматимуть тільки до 10 грудня 1983 року (до числа за новим календарем) та до 19-го грудня 1983 року (до числа за старим календарем). Всіх читачів проситься дотримуватися цих реченців.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members $1.25 a month Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to:
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нерозгадана загадка

В дні 22-го листопада 1963 року весь американський народ і ввесь світ жахнувся, коли радіо проголосило, що 35-ий з черги президент З'єднаних Стейтів Америки Джан Ф. Кеннеді, важко поранений в атентаті, коли їхав вулицею моторкадою у Делласі, Тексас. Коротко після того радіо доповнило першу вістку, що у найближчій лікарні, куди перевезли пораненого Президента, стверджено вже тільки його смерть. Разом із Кеннеді був поранений губернатор Тексасу Коннеллі, але видужав. Щоб не було ні одного дня пустки на становищі президента ЗСА, у літаку, яким поверталися до Вашінгтону вдова Джеклін Кеннеді, заприсяжено віцепрезидента Линдона Джансона як наступного президента. Вбивник Джана Кеннеді стріляв з вікна будинку, в якому був приміщений склад шкільних книжок, — там знайдено далекострільний висококалібровий кріс. Ще того самого дня арештовано Лі Гарві Освалда, безробітного волоцюгу, як убивника. Але ані поліція, ані прокуратура не мала змоги переслухати його, бо, коли його переводили з тимчасового приміщення до в'язниці при суді — застелив його з найближчої віддалі — впритул — власник місцевого нічного клюбу Джек Рубі, який втиснувся був між приявних журналістів. Він сам швидко потім, хворий на пістряка, помер у в'язниці від сціпу крови в легенях, вперто тримаючись свого первісного зізнання, що вбив так тому, що був обурений на вбивника Президента — у що важко повірити.

Новий президент Джансон негайно призначив окрему слідчу Комісію під проводом голови Верховного Суду Ерла Воррена. Ця „Комісія Воррена" переслухала 550 свідків і перестудіювала сотні документів, звітів і записок, і 24-го вересня 1964 року проголосила свій звіт, в якому найважливішими були такі ствердження: 1) вбивником був Лі Гарві Освалд, 2) він діяв на власну руку, не було змови. У звіті Комісії Воррена все ж сказано дипломатично: „Комісія не знайшла доказів... на існування змови крайової чи закордонної, тому прийшла до висновку, що Освалд діяв сам один"...

Звіт Комісії Воррена відразу породив критику і нікого не задовольнив. Найбільший закид на адресу Комісії був той, що вона злегковажила собі розгляд того періоду життя Освалда, коли він, здезертувавши з морської піхоти, — втік до Совєтського Союзу і там дістав добру працю та одружився з совєтською громадянкою Мариною, вуйко якої був полковником НКВД (КГБ). У 1962 році Москва обом дозволила виїхати до ЗСА. Як сталося, що совєтські власті так ласкаво повелися супроти Освалда, коли інші громадяни СССР мусять роками ждати на дозвіл виїхати за кордон?! Чому Комісія Воррена не подала, чи Освалд переходив спеціяльний вишкіл в СССР, і чи взагалі вона цікавилася цією справою? Далі: ФБІ знало, що Освалд коротко перед атентатом в Делласі відвідав у Мехіко кубинську амбасаду. Чого він там шукав і чому за ним опісля не стежили в Америці?

Кремлівські володарі мали причину позбутися Кеннеді: щоби помститися за приниження, якого зазнали, коли Кеннеді, дізнавшись про перевезення совєтських ракет на Кубу, проголосив був бльокаду Куби і причинив те, що совєтські кораблі, які пливли в сторону Куби, були відкликані. Хрущов виправдувався після того перед своїми товаришами з Політбюра, що хоч ЗСА є „паперовим тигром", але той „паперовий тигр має атомові зуби"... Куба Фіделя Кастра могла мститися на Кеннеді, бо Кеннеді допустив взагалі до висадки на Кубі вишколених за Д.Д.Айзенгавера кубинських емігрантів, які проживали вже в ЗСА, у так званій „Затоці Свиней" в 1961 році. Правда, Кеннеді, здається врятував режим Кастра, бо не дав згаданому десантові кубинців летунської допомоги (за порадою ліберального русофіла, колишнього амбасадора в Москві Аверелла Гаррімана), і в той спосіб режим Кастра закріпився. І хоч Кеннеді зобов'язався у компромісі з Хрущовом, що ЗСА не будуть збройно валити режим Кастра, але Кастро все ж міг мати претенсії до Кеннеді.

Ще інша можливість: вбивник Лі Гарві Освалда Джек Рубі, сам сумнівного минулого, твердив, що він не знав раніше Освалда, хоч він — як виявилося — брехав, бо знайшлися свідки, які бачили не раз Освалда у нічному клюбі в Делласі разом з Рубі. Знову ж Рубі мав зв'язки з підпільним зорганізованим злочинним світом, який міг відіграти в цій справі якусь ролю.

Дуже поважним закидом проти Комісії Воррена було ствердження фахівцями на підставі куль, знайдених у тілах Кеннеді, Коннелі і в автомобілі, що стріляв не один стрілець, а два — отже, логічно, що це була таки змова. Це заперечило твердження Комісії Воррена, що був тільки один вбивник і не було змови. Після 20 років від трагічного загину президента Джана Кеннеді загадка його смерти залишилась нерозгаданою і такою буде ще довго.

Володимир Душник

50-РІЧЧЯ ВІДНОСИН ПОМІЖ ЗСА І СССР

В цьому місяці минуло 50 років від часу визнання Совєтського Союзу американським Урядом, а передовсім — президентом Франкліном Д. Рузвелтом.

Пишучи про те, як „Дипломати не бачили жорстокостей в Україні", американський коментатор „Голосу Америки" Джефрі Ст. Джан („Ню Йорк Трібюн", з 16-го листопада 1983 року) твердить, що головною причиною дипломатичного визнання СССР Америкою були „економічні аргументи", бо СССР мав би бути ринком збуту для американської пшениці та інших рільничих продуктів. Ще іншою спонукою для Рузвелта була загроза з боку Японії для Америки і СССР. І тому, на думку Рузвелта „тісна співпраця" між СССР і Америкою могла б „припинити цей зріст японського імперіялізму".

Як подають із Москви, совєтська преса відмітила день 16-го листопада 1933 року, в якому комісар закордонних справ СССР Максим Літвінов вручив президентові Рузвелтові дипломатичну грамоту, про визнання Совєтським Союзом Уряду Америки і одержав від Рузвелта таку ж грамоту, якою Америка офіційльно визнала уряд СССР.

Це сталося в часі, коли в Україні шалів голод, влаштований тим самим совєтським урядом, який Рузвелт визнав за „приятеля Америки". Першим американським амбасадором у Москві був Вілліям С. Буллітт, який захоплювався Джаном Рідом, американським комуністом і автором книжки про „Десять днів, які потрясли світом", в якій він вихвалював большевицький переворот в 1917 році. Першим кроком Буллітта в Москві було зложення вінка в кремлівському мавзолеї на гробі Джана Ріда. Щобільше, Буллітт одружився з вдовою Рідда Люїзою Брайнт, яка також поділяла політичну філософію свого першого чоловіка. Брат Буллітта Орвіл Г. Буллітт, який в останньому часі зредагував листування свого брата для Державного департаменту, у передмові написав, що його брат-амбасадор „від 1919 до 1936 років був романтично захоплений новим совєтським суспільством..."

Річ зрозуміла, що совєтські відзначування американсько-совєтського визнання підкреслюють „розумну" політику президента Рузвелта. Відомий Георгій Арбатов, совєтський спеціяліст в американських справах, у статті про 50-річчя визнання заявив, що „Реґен веде тепер кампанію демонізації, неґуманності", бо він назвав СССР „імперією зла". Навіть Рой А. Медведєв, якого уважають „дисидентським істориком", заявив, що „Реґен переступив всі границі", і тому „Андропов не може стрінутися з Реґеном". Арбатов хвалив Рузвелта, бо він „посилав совєтам всяке обладнання тоді, коли німці займали Україну; Білорусь і Північний Кавказ, і ця американська допомога додавала сили населенню СССР осягнути остаточну перемогу".

На думку совєтських критиків, всі американські президенти за останні 50 років не дорівнювали і не дорівнюють президентові Рузвелтові, коли ходить про відношення до СССР.

Також у Вашінгтоні чотири колишні американські амбасадори разом з совєтським амбасадором Анатолієм Ф. Добриніном відзначили 50-річчя американсько-совєтського визнання обідом. Ними були Джордж Ф. Кеннан, Малколм Тун, Фой Д. Коглер і Волтер Дж. Стессел, які говорили про свій досвід у Москві і про загальні напрямні американсько-совєтських відносин. Всі вони, включно з Добриніном, стверджували існування „глибокої кризи" в американсько-совєтських відносинах.

Ніхто з них не порушив того факту, що совєтський уряд, хоч називні величає себе „урядом селян і робітників", насправді є найбільш репресивним урядом, в СССР існує переслідування релігії, політичних інакодумців та передовсім утиск і русифікація поневолених неросійських народів. Москва далі ширить терор і підривні дії у різних частинах світу, бо Кремль і далі мріє про завоювання цілого світу.

Ні один із тих американських амбасадорів не згадав також, що під час визнання СССР Америкою в Україні був страшний голод, штучно викликаний політикою Москви, щоб зломати опір українського населення до московсько-большевицького поневолення.

Відомий американський кореспондент Юджін Лайонс, який був в СССР в 1932-35 роках, після повернення в Америку написав спомини про „Завдання в Утопії" („Assignment in Utopia"), в якій він обвинувачив закордонних кореспондентів за затаювання правди про голод в Україні. Щойно восени 1933 року почали появлятися статті в деяких американських часописах про голод в Україні. І навіть тоді Державний департамент „вияснював", що голод постав з причини „атмосферично-кліматичних забурень".

Слід ще згадати, що українська громада в Америці і Канаді зареагувала численними протестами проти дипломатичного визнання Совєтського Союзу Америкою. В самому тільки Ню Йорку понад 10 000 українців протестували проти цього визнання. Були бурхливі заворушення на 5-ій авеню, коли група комуністів старалася розбити український протест.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Збірна виставка „Торонто-Монтреаль"

У суботу, 26-го листопада ц.р., у приміщенні Українсько-Канадської Мистецької Фундації, у Торонто при 2 118-А на Блюр вулиці, а саме: Лариси Лугової, Адріяни Лисак з Монтреалю, та Ірми Осадци, Романа Раделицького, Христини Сенькiв та Віри Юрчук із Торонто. Ідея цієї збірної виставки зродилася під час „Світової виставки українських мистців" 1982 року в цім же самім приміщенні, де під час товариської зустрічі ці мистці почали плянувати, що добре і корисно було б мистцям виставляти меншими групами, які більш-менш відповідають собі стилем свого мистецького вислову, як теж лучить їх хоч би це, що власне в Канаді вони продовжували свою мистецьку освіту, хоч деякі з них почали її ще в Европі.

Не можна сказати, що ці мистці віком — ровесники, але не вік, а мистецьке формування та вислів єднають їх. На виставці кожен мистець покаже шість-вісім картин, (залежить від величини)! Лариса Лугова виставлятиме картини, виконані акрилікою, а деякі олією. Вона народилася в Бельгії, студіювала в Монтреалі в Еколь де Бо Арт опісля в мистецькому відділі університету Джорджа Вашінґтона. Мала шість індивідуальних виставок в Америці та Канаді та брала участь у вісьмох групових виставках. Сюжети і стиль виконання картин Лариси нагадують старовинні розписи, де фігуративний мотив відходить від точної анатомії і стає символічний.

Адріяна Лисак, народилась в Україні, почала студіювати мистецтво в Ґрацу — Австрія, а опісля продовжувала в Сер Джордж Вілліямс університеті мистецькій школі, та Еколь де Бо Арт де Монтреаль — де спеціялізувалася в графіці. Мала 18 індивідуальних виставок. Отримала почесний диплом у Інтернаціональному сальоні вільного мистецтва у Парижі (1973), зареєстрована в Крайовій Галерії Канади. Є членом багатьох мистецьких професійних товариств (французьких та українських). На виставці будуть показані кольорові гравюри з циклю: „Цілий світ, моя родина і я". Вона вживає руки, шахівницю та різні рослинні елементи, щоб передати настрій, який будується на сюрреалізмі.

Ірма Осадча, народжена в Німеччині. Студіювала в Клівлендському інституті мистецтва, та школі мистецтва і архітектури Єйльського університету. Мала чотири індивідуальні виставки та брала участь у чотирьох групових виставках. Ірма базує свої творчі композиції дещо на кубізмі, — вкладаючи символіку українського народного мистецтва.

Роман Раделецький народився в Бельгії, де і почав студіювати мистецтво в Академії мистецтв в Ґент. Опісля продовжував мистецькі студії в Камбріян коледжі та Онтаріо коледжі мистецтва. Його стиль графіки — це мрійливі напів сюрреалістичні композиції, які настроюють глядача до докладної аналізи деталів і спонукують емоційно включатися у переживання сюжетів.

Христина Сеньків народилася в Торонто — Канада. Студіювала в Онтаріо коледж мистецтва та на мистецькому факультеті університету в Торонто. Мала дві індивідуальні виставки та брала участь у восьми групових виставках. Христина виставлятиме картини, виконані акрилікою. Її стиль — це гармонійна композиція смужечок чи квадратів, кольори яких — ніжні, пастелево споріднені і ритмічно добре збалансовані.

Віра Юрчук народилася в Україні; студіювала в Онтарійському коледжі мистецтва. Мала три індивідуальні виставки та брала участь у шістьох збірних виставках. Віра плянує виставляти акрилікю та графіку. Стиль її мистецького вислову, можна б назвати стилізованим реалізмом, хоча в деяких її сюжетах перемагає орнаментальна композиція.

Маємо надію, що ця перша збірна виставка власне цих шістьох мистців своєю різноманітністю зацікавить торонтонських любителів мистецтва, і вони її відвідають. Як рівно ж може вона дасть іншим мистцям ідею гуртуватися в невеличкі групи і організувати виставки в різних містах Канади. Добре би було, якби наші мистецькі критики відвідали цю виставку і фахово оцінили її рівень.

Н.Н.

Іван Боднарук

ЗИМОВІ ПОХОДИ АРМІЇ УНР

У листопаді 1919 року — після хвилевого заламання регулярного українського фронту в боях проти Денікіна — армія Української Народної Республіки на чолі із своїм командиром генералом Омеляновичем-Павленком пішла у славний Перший Зимовий Похід. Цей чин армії УНР закінчився успіхом, бо, не зважаючи на величезні труднощі, армія виконала приділені їй завдання. А ле в дальшому ході історичних подій і цей геройчний чин не приніс нам остаточної перемоги, бо ворог таки окупував наші землі й поділився ними. Безіменними героями були всі ті учасники I-го Зимового Походу, які померли від тифу чи замерзли в вантажному вагоні, воюючи за українську державність.

Але повстанська боротьба в Україні не припинилася після Першого Зимового Походу. 62 роки тому відбулася остання дія — чи може це був епілог — української революції, яка почалася після упадку царату в Росії. Маємо на увазі т. зв. Другий Зимовий Похід. Званий теж рейдом під командуванням ген. Юрка Тютюнника, відбувся той похід в листопаді 1921 року. Знаємо, що закінчився він трагедією, жахливим, а все ж таки геройчним Базаром.

На весні 1921 року розгорнувся особливо повстанський рух в Україні. Щоб його підтримати, українські еміґраційні політичні й військові кола, що перебували тоді на території польської держави, вирішили вислати в Україну більшу військову оперативну групу. Цю групу очолив генерал Юрко Тютюнник, а шефом штабу був Юрій Отмарштайн. Дня 25-го жовтня 1921 року Головна Повстанська Команда видала відозву до українського народу, закликаючи його до повстання. Але цей заклик був уже спізнений. Повстанські загони були розгромлені, а населення стероризоване і безборонне. Все ж таки зорганізовано біля польського кордону дві оперативні групи, що мали піти в Україну. Це були українські вояки з таборів інтернованих: Олександрова, Каліша й Вадовиць. Це був Другий Зимовий Похід, що відбувся в листопаді 1921 року. Провідник Походу Тютюнник покладав великі надії на успіх акції. Його підбадьорювали відомості про те, що на території України оперують численні повстанські антибольшевицькі відділи. В похід пішло досить багато цивільних осіб, серед них два колишні міністри уряду УНР, щоб негайно налагоджувати адміністрацію на звільнених від ворога теренах. Цей рейд закінчився невдачею і трагедією під Базаром.

Невдачу Походу спричинили такі обставини: пізня пора початку Походу, коли в Україні вже наступили дуже сильні морози; брак зброї, що її сподівалися здобути від ворога; діяльність большевицької розвідки, яка, як стало ясним пізніше, була поінформована про час і місце початку Походу. Висилка такої більшої групи натрапляла на великі труднощі. Передусім поляки не годилися пропустити таку групу через кордон, бо це порушувало б їхню угоду з большевиками, потім зовсім відмовилися її озброїти, вкінці годилися пропустити тільки малу групу. Другий Зимовий Похід був спізнений на кілька місяців, Коли б він був відбувся в літніх місяцях, то мав би успіх. Українські вояки були без зброї і погано одягнені. Трохи зброї воякство отримало з нелегальних закупів, трохи від роззброєної польської прикордонної сторожі, і так майже голіруч уся ця оперативна група перейшла кордон.

Дуже трудне завдання припало головній групі, що нею командував Тютюнник, бо басарабська група під командою генерала Гулого-Гоненка була розбита таки недалеко кордону й прорвалася назад до Румунії. Лише невеликий групі і штабові пощастило вирватися з большевицького оточення і добитися 20-го листопада до польського кордону. Другого дня большевики полонених пігнали до містечка Базару, де їх замкнули в церкві; а 21-го листопада 1921 року розстріляли. Перед розстрілом большевицькі комісари обіцяли помилувати тих полонених, що вступлять до Червоної армії. Але козак Степан Щербак від імени усіх заявив: „Ми знаємо, що нас чекає, і смерти не боїмося, але до вас служити не підемо! За нас помститься український народ!"

Сьогодні, в 62-гі роковини загину 359-ох українських героїв під Базаром, складаємо їм доземний поклін. Вони бо не зрадили свого війська й не сплямили його чести. Так могли поступити тільки великі лицарі духу, безсмертні герої, і такими вони перейдуть до історії нашого народу. Збережім і ми повсякчас їхню світлу пам'ять! Поет Богдан Бора такими словами склав їм поклін у вірші „Базар":

І жертва крови довершилась,
Святій, моя істини сльоза.
Остання куля лоб пробила,
І з рота — кров, з очей — гроза.

Забагряніли сніг і лиця,
І почорніла далечінь...
Як мати, зойкнула столиця,
Дніпро здригнувся від терпінь.

Моя пекла дно, розкрилась рана
Сплюндрованої віцент землі.
Хрипіла ніч, червона й п'яна,
Сховали зорі лик в імлі.

Без крику, без фанфар,
без слова
Леґенда виросла до хмар,
Висока, чиста, пурпурова,
Як смолоскип вікам — Базар.

НЕВІДОМІ ТЕРОРИСТИ обстріляли обсерваційний пункт американського військового ґарнізону на Ґренаді і легко поранили двох вояків. Спеціяльна військова частина перешукала докладно терен, з якого впали стріли, але терористів не знайдено. Вбивачі до Ст. Джордж прибули дев'ять американських представників Департаменту торгівлі, які спільно з ґренадськими політичними діячами застановлятимуться над покращанням економіки на острові. Як відомо, американські військові частини будуть відтягнені з Ґренади до 23-го грудня ц.р., і цю вістку вони зустріли з радістю, що вже Різдво Христове святкуватимуть на американській землі, багато з них в колі своїх родин.

Осип Зінкевич.

Параметри нашої зовнішньої діяльности у світлі події в Україні

I

Звичайно так водиться, що статтю на популярну тему починається з суперлятивно-позитивних стверджень. Я дозволю собі відступити від цієї норми і почати навпаки. Почати зі ствердження, з яким не кожний може бути згідний і яке дехто може заперечувати чи оспорювати.

Моя стаття буде починатися із ствердження, що у нас, українців на Заході, немає плянованої на коротку чи довшу мету, української зовнішньої політики, у нас немає української дипломатії і у нас немає плянованої, раціонально обдуманої зовнішньої діяльности. Зате у нас є зовнішня діяльність, але не плянована на довшу мету, не послідовна, дуже часто спорадична, принагідна, непередбачлива, як існі прагнення не підготовлювана.

Щоб було ясніше, про що тут мова, слід звернутися до енциклопедичних словників, щоб з'ясувати, що таке зовнішня політика і що таке дипломатія. Дефініція цих понять є майже ідентична у совєтських енциклопедіях і в енциклопедіях західних. Різниця основна і принципова постає тоді, коли мова про те, як зовнішню політику і дипломатію використовувати для відповідних цілей. На цьому місці для нас вважлива сама дефініція цих понять, а не використання їх.

„Зовнішня політика — це політичний курс держави щодо її відносин з іншими державами і народами на міжнародній арені", а „політика взаємні відносини з іншими націями" („Політичний словник", Київ, 1917). Так говорить совєтська версія. Американська дефініція майже ідентична. „Зовнішня політика - пишеться в „Енциклопедії Британниця" — це групові й індивідуальні відносини, які переходять понад кордонами і які визначають зносини між націями".

Характерно, що питанню зовнішньої політики присвячують окремі гасла всі відомі світові енциклопедії і словники. Али коли ми відкриємо гаслову Енциклопедію Українознавства том 3, на сторінці 836, де це гасло повинно б бути, то там не знайдемо гасла, яке подало б дефініцію, що таке зовнішня політика в нашому розумінні української політичної еміґрації.

Відносно поняття дипломатія, то тут теж є ідентичне розуміння Сходом і Заходом. В одному словнику пишеться „дипломатія - це сукупність методів і прийомів, що застосовуються при зносинах і переговорах з іноземними державами", а „переносно - дипломатія - це мистецтво досягати своїх цілей методами, притаманними дипломатові"(„Політичний словник", Київ, 1917).

Беручи за основу ці дефініції, ми побачимо, як по-американському ми реалізуємо цю превважливу для кожного поневоленого народу, а зокрема для нашого, ділянку. З досвіду і зі звідомлень у пресі про таку діяльність ми побачим, що жадна українська політична організація, партія чи будь-яка інша українська організація будь-якого характеру за 40 років нашого перебування на Заході не запросила до опрацювання української зовнішньої політики вчених чи студентів політичних наук і зовнішніх зносин. Жадна з тих організацій чи партій не відбула ані однієї наукової чи студійно-дослідної конференції або нарад, де поставлено б на професійному рівні основи для української зовнішньої політики і дипломатії.

Про українську зовнішню діяльність

Хоч, на мою думку, у нас немає української зовнішньої політики далекоглядної і послідовної, принципової, дійової і активної, то все ж у нас постійно відбувається зовнішня діяльність. І власне наша діяльність на зовнішньому відтинку є багатогранна, а часом досить успішна. На питання, що є нашою зовнішньою діяльністю, можна дати таку відповідь:

— Якщо ми є присутні і проводимо відповідну працю чи відповідні акції на Гельсінкській конференції в Белграді чи Мадриді — це є наша зовнішня діяльність.

— Якщо ми організуємо чи є учасниками міжнародної конференції АБН чи ВАКЛ (Світова Антикомуністична Ліга);

— Якщо ми виступаємо на Олімпійських Іграх чи інших міжнародних спротових змаганнях і домагаємося у них участи України й інформуємо про українців у складі совєтської дружини;

— Якщо ми влаштовуємо пресконференції для представників чужої преси;

— Якщо за нашим посередництвом чи з нашої ініціятиви приймається в Конгресі ЗСА резолюція у будь-якій українській справі;

— Якщо ми беремо участь у наукових конференціях і на них виступаємо з науковою доповіддю з української тематикою — все це є нашою, українською зовнішньою діяльністю.

Але коли Юліян Куляс, бороняючи Володимира Половчака, виступає на американській телевізії — це є також українською зовнішньою діяльністю.

Такою діяльністю є також, коли ми видаємо книжку, брошуру чи газету будь-якою чужою мовою і коли ми даємо інформації відділам Міжнародної Амнестії про українських політв'язнів — все це є нашою зовнішньою діяльністю.

Але це не є і не може бути нашою зовнішньою політикою в розумінні, яке ми визначили вище.

Коли ми проаналізуємо цю діяльність, то очевидним стане, що її можна поділити на дві основні категорії. В кожній категорії можна визначити пріоритети, можна зробити наголос на важливості і доцільності тієї чи іншої діяльності, і логічно та раціонально зробити висновок, що нам слід робити, що поглибити і поширити, що для українськоі справи є пріоритетом номер один.

І тут слід би зупинитися на основному: підході, а згодом з'ясувати нашу позицію, тобто, позицію групи „Смолоскипу".

Два основні підходи — два приклади

У реалізації зовнішньої діяльности можуть бути два основні підходи, чи два різні розуміння, на тлі яких у політично заангажованих українців Заходу можуть бути основні й принципові розходження.

Це підхід ідеологічний і підхід практичний. Практичний підхід — це такий, де дане знання чи теорію можна провести в життя, можна зреалізувати.

(Продовження буде)

Листа ч. 1

ПОЖЕРТВИ НА ХАРИТАТИВНО-ДОПОМОГОВІ АКЦІЇ ЗУАДК-у

за час від 1-го грудня 1982 до 30-го вересня 1983 р. (коляда і писанка включені)

8,259.49 дол. — Запис бл. п. Лонгина Давидовича, Чикаґо, Ілл.;
2,271.00 дол. — Укр. Амер. Т-во, Ст. Джозеф, Мо.;
по 1,000.00 дол. — Віхорек Михайло і Марта, Дітройт, Миш., Ліґа Укр. Амер. Горожан, Френкфорд-Філядельфія, Фонд Лесюків Юрія і Розалії, Філядельфія;
850.00 дол. — Спільний Комітет: Укр. Лікарського Т-ва і Об'єднання Укр. Ветиринарних Лікарів та Відділу Т-ва Інженерів в Чикаґо, дохід з балю дебютанток;
838.00 дол. — Укр. Католицька Парафія свв. Володимира і Ольги — Чикаґо, збірка на біженців, парох о. митр. Маріян Бутринський;
720.00 дол. — Керівники Укр. Радіопрограми в Пітсбурґу Михайло і Анна Комічак, збірка на біженців, попередньо прислали 4,500.00 дол.;
550.00 дол. — Волошин Юрій, Фолс Чирч, Вірдж.;
по 500.00 дол. — Д-р Гребеняк Н. Ірена — Лодонвілл, Н. Й.; Кархут Евстахій і Анна — Ворен, Миш.; д-р Сороколіт Баб — Порт Ворт, Тексас;
320.00 дол. — Остапяк Микола і Володимир — Кліфтон, Н. Дж.;
303.00 дол. — Укр. Амер. Т-во в Омага, Небр. — Збірщик Столярський Володимир;
300.00 дол. — 12-ий Відд. Укр. Золотого Хреста — Чикаґо., Ілл.;
по 250.00 дол. — Коропецькі Микола і Оксана — Балтімор, Мд.; Укр. Православна Кред. Кооп. — Ню Йорк, Н. Й.; д-р Міґайчук Ярослав — Парма, Огайо; Гуцульське Т-во з Фонду бл. п. Микити Драґанчука у Філядельфії; Укр. Щасниця „Певність" — Чикаґо, Ілл.;
217.00 дол. Укр. Громада в Кентон, Огайо, збірщик Іваницький Іван;
205.00 дол. — Укр. Амер. Осередок „Тризуб" — Фінікс, Аріз., збірщик Попович Стефан;
по 200.00 дол. — Кред. Кооп. „Самопоміч" — Джерзі Ситі, Н. Дж.; Кредитова Кооп. „Самопоміч" — Клівленд, Огайо; Ґелемей Олег — Кліфтон, Н. Дж.; Кухар Ольга — Белмонт, Ма.; Порайко Осип і Стефанія — Лос Анджелес, Кал.; Поритко Оксана — Філядельфія, Па.;
190.00 дол. — Збірка в пам'ять бл. п. Власти Завальняк, збірщик Романовський Володимир, Балтімор, Мд.;
по 150.00 дол. — Коваль Бойд — Александрія, Ва.; Кодельські Ігор і Марія, Каілуа, Гаваї; д-ри Коропецькі Іван і Наталія — Моріставн, Н. Дж.; д-р Онуферко Володимир — Джерзі Ситі, Н. Дж.; Шарко Евгенія — Коледж Парк, Мд.; Українська Громада в Сіятлю, Вашінґтон, збірщик Клос В.;
по 110.00 дол. — Очеретко Ярослав — Адріян, Миш.; Укр. Громада в Апопка, Фльорида, збірщик Фіцик Василь;
105.00 дол. — Центральний Комітет Укр. Організацій в Елізабет — Відділ УККА, збірщик Хитра Михайло;
по 100.00 дол. — Бекіш Мирослав — Ірвінґтон, Н. Дж.; Бровар Володимир, Меррилвілл, Інд.; Витанович Дарія — Берклей Гайтс, Н. Дж.; Двигайло Григор — Ню Йорк, Н. Й.; Захарків Остап і Ірина — Оак Парк, Миш.; Коцур Ігор Л. — Лепір, Миш.; Кред. Кооп. „Самопоміч" — Гартфорд, Конн.; Кред. Кооп. СУМА — Йонкерс, Н. Й.; Кред. Кооп. „Самопоміч" — Пассейк, Н. Дж.; Кудрик Олег — Блюмінґтон, Інд.; Кучер Михайло — Ню Йорк, Н. Й.; Леочко Богдан — Маттгевс, Н. К.; д-р Лисяк Роман — Стони Пойнт, Н. Й.; Мацьків Василь — Чирчвілл, Мд.; Мартинюк Евгенія — Куяґоґа Фолс, Огайо; Німець Павло — Менчестер, Н. Г.; Нестерк Ґералд Р., Гартфорд, Конн.; Об'єднання Мистців Укр. Сцени — Філядельфія; Об'єднання Жінок ОЧСУ, Головна Управа — Ню Йорк, Н.Й.; Відділ ОУА „Самопоміч" — Філядельфія, Па.; Пристай Дмитро — Рочестер, Н. Й.; Рибак Ісидор — Чикаґо, Ілл.; Сеньків Михайло — Ґановер, Па.; д-р Слюзар Олег — Вільмінґтон, Дел.; Укр. Католицька Церква Різдва Пречистої Діви Марії — Ню Бранзвик, Н. Дж.; Укр. Патріярхальне Т-во, Крайова Управа — Овк Парк, Миш.; Хонюк Богдан — Ню Йорк, Н. Й.; Шевчук Теодор і Зеновія — Енн Арбор, Миш.

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
1321 W. Lindley Avenue • Philadelphia, Pa. 19141

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА ФУНДАЦІЯ

щиро дякує численним жертводавцям, які причинилися до видання другої збірки вокальних творів улюбленого композитора

Івана Недільського.

ЗЛОЖИЛИ:

по 150.00 дол. — А. Дерлиця, Денисенко, З. Дерлиця;
по 100.00 дол. — д-р М. Яцух, Роман Лаврович;
по 50.00 дол. — І. Зубрицький, М. Ґендза, д-р Р. Дикий, Л. Зелик, Д. Наливайко, В. Романів, д-р Б. Сілецький, Т. Швайкун, Броди — Корпорація, С. Недільська, Ґ. Цвілл, С. Чопівська, О. Ткачук, Т. Депутат, С. Недільська, Пласт в Ню Йорку, А. Ткач, М. Пирський;
по 43.00 дол. — А. Кульчицька;
по 40.00 дол. — З. Войтович, В. Загайкевич, Д. Зайферт;
по 35.00 дол. — Б. Божемський;
по 30.00 дол. — Батьківський Кружок УМІ в Ню Йорку, Тимків, В. Гнідей, Н. З. Чапельська;
по 25.00 дол. — В. Теркапатіян, Т. і Ія Грицай, Т. Бурка, О. Верига, О. Гарасимович, д-р Кос, В. Дигдало, А. Жилавий, І. Олексин, Й. Бордусовський, О. Ратич, Р. Ратич, Д. Федак, В. Шашаровський, В. Мотика, д-р З. Цісик, М. Білас, Т. Зазуля, С. Недільська, П. і.Р. Стельмахи, Й. Бачинський, Р. Й. Фазіо, д-р Я. Яримович, М. Ничай, Е. Камінський, В. Кух, А. Осадца, Я. Щербанюк, д-р Павлинський, д-р Кассараба, А. Кульчицька, А. Кульчицька (збірка 5 х 5), М. Руснак, І. Гура, Ю. Кулась, Ст. Павлюк, Каса Самопомочі, Л. Касараба, І. Гошовська, Е. Лапичак, В. Г. Король, д-р Е. Карпінська, А. Чапельська (в пам'ять Іванни Прийми);
по 20.00 дол. — І. Барянецька, Л. Осінчук, А. Маєвський, Г. Гордієнко, М. Гисс, Й. Городецький, д-р Т. Цісик, В. Древницький, Б. Захарчук, Б. Котис, С. Мартинюк, Д. Павлюк, С. Степанюк, Й. Ціховський, Є. Товпач, А. Никифорук, О. Кочура, Б. Олесницька, І. Чарториський, С. Штура, Д. Каранович, проф. Завицький, О. Гаврилюк, З. Дерлиця, д-р Сасик, А. Кульчицька, Р. Яхторович, А. Сасик, Б. Боднар, Ольга Овсяненко, О. М. Давидко, М. Клецор;
по 15.00 дол. — С. і Й. Данилюки, Р. Кравців, С. Недільська, О. Сосенко, Р. Т. Демос, О. Луцька;
по 10.00 дол. — С. і Й. Данилюки, І. Богомолець, д-р Грималяк, С. Микита, Л. Ратич, С. Савчак, Р. Голіят, Сітницька, С. Недільська, Л. Стасюк, Л. Мацінська-Вахнянин, І. Савецька, С. Винник, З. Дерлиця, О. Гарасовська, І. Стефанюк, Р. і Т. Бриттан, Н. Пінковський, Р. Романишин, О. Баюк, Я. Парахоміяк, С. Нагірна;
по 5.00 дол. — О. Хома, А. Салик, М. Войтович, С. Салдан, М. Лапчинська, І. Жовнір, В. Гут, А. Білинська, С. Кавка, І. Боєчко, А. Бабчук, П. Голинська, М. Йозефович, М. Ріпецька, Е. Вишницька, З. Войтович;
по 3.00 дол. — М. Маланюк;
по 2.00 дол. — В. Маркевич, П. Завертайло;
по 1.00 дол. — С. Бабій.

•

Збірка замість квітів на могилу

сл. п. Анни Дерлиці

зложено:

по 50.00 дол. — Хор ім. Шептицького;
по 25.00 дол. — Лев Мацак;
по 20.00 дол. — Галина Кузьма, Р. Поритко, М. Марко;
по 15.00 дол. — Ю. Осінчук, Ю. Фриз;
по 10.00 дол. — З. Витанович-Пономаренко, О. і Ю. Пастернак, У. Стасюк, Л. Артимишин, В. Слиж, О. Вербовська, Р. і М. Кушнір, О. і Р. Гаєцькі, І. і З. Раковські, І. і Ю. Солтис;
по 5.00 дол. — Т. Шайда, О. Дорош, Моніка Крітікос, З. Маґоцька, Т. Шумилович, С. Каламай, В. Калинович, М. Гірняк.

•

Віримо, що при помочі нашого громадянства нам удастся видати й дальші твори Недільського. Всім, хто зложить 20.00 дол. (або більше) на УМФ висилається даром перший том творів Недільського.

ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ФУНДАЦІЇ
UKRAINIAN MUSIC FOUNDATION
c/o Olena Melnyczuk
12 Claremont Place • Cranford, N.J. 07016 U.S.A.

В пам'ять Марії Шуть

Св. п. Марія Шуть

20-го жовтня ц.р. покинула нас людина золотої вдачі, що всіх любила й люблена всіми була, Марія Олександрівна Шуть, що лише на який рік пережила свого чоловіка, славної пам'яті композитора Василя Кириловича Шутя. Марія Олександрівна прожила в подружжі зі своїм чоловіком понад 50 років, і всі ці роки невідступно йшла з ним тяжкою скитальчою дорогою. Кажуть, що за кожним великим чоловіком стоїть велика жінка—і саме так було в подружжі Шутів.

Марія Олександрівна, сама здібна й дуже розумна жінка, скромно ставала в тінь і в першу чергу турбувалася творчою працею свого чоловіка. Вона була першим слухачем і обережним, делікатним критиком його творів, оточувала його теплом і піклуванням і переживала тяжко його професійні трудноші й невдачі.

Композиторові була закрита на чужині дорога до популярности і слави, котру він міг би мати у своїй державі, або в чужій країні також, якби він перестав бути українцем. Але ні, Василь Шуть, ані Марія Олександрівна не відійшли від рідного, а навпаки, ще більше, ще нерозривніше в'єдналися в нашу маленьку, часто розсварену й невдячну громаду. Не думаючи про славу чи подяку, вони обоє безвідмовно й безкорисливо робили все, що від них просили, для наших вистав. Василь Кирилович навчав дітей музики, а Марія Олександрівна—танців, бо вона була з професії балериною.

В часах розквіту еміграційної самодіяльности, доки до нас ще не поприїжджали професійні емігранти—жидівські втікачі з СССР, Марія Олександрівна була головним балетмайстром української громади в Чикаго, влаштувала вистави і балети і провадила школи танцю. Вона була вмілим, чуйним педагогом, уміла відразу завоювати любов і увагу дитини, відразу показати танець так, що дитина його швидко засвоювала. Учні обох Шутів любили своїх учителів як рідних і до смерти їх відвідували та згадували.

Марія Олександрівна була дуже цікавою співрозмовницею. З нею можна було до пізньої ночі розмовляти й не наговоритися. Вона нічого злого ні про кого не казала, бо щиро любили всіх, навіть тих, хто такої любови не заслуговував. А це було тому, що Марія Олександрівна розуміла причини й мотиви людського поводження й бачила в людях більше добра, ніж зла. Коли хтось їй щось неприємне мовив чи зробив, Марія Олександрівна робила з того жарт і розповідала це так смішно й дотепно, що і слухачі й вона сама реготали до сліз.

Шкода, що Марія Олександрівна не писала мемуарів чи хоч би щоденника. Життя її було повне подій й пригод, а з листів, які вона любила писати друзям, видно, що вона могла б стати й непоганою письменницею. Але вона на це, мабуть, не мала часу, бо мала хист до багатьох речей: вишивала, плела, сама собі шила цікаві сукні, експериментувала з тістечками й тортами. Зайти до Шутів—означало лишитися там на обід чи на вечерю. Інакше вас із хати не випустять. А як, нарешті, ви наїстесь і наговоритесь і глянете на годинник, то Марія Олександрівна вже й збере в клуночок щось вам на дорогу. Добра була людина! Небагато таких зустрічається.

Але так уже світ створений, що мусимо ми всі раніше чи пізніше покинути земну оселю й дати місце іншим...

Пішов від нас Василь Кирилович, залишивши у великому смутку дружину. Невтішно вона горювала, нарікаючи, що хотіла б радше першою покинути життя. Намагалася впорядкувати спадщину композитора, розсилала його твори по музеях і бібліотеках, але сили її слабшали, туга їх ще більше підточувала, і одного осіннього дня перестало битися її добре, натруджене серце.

Друзі, знайомі, колишні учні попрощалися з Марією Олександрівною й тепер беруться до виконання неписаного заповіту Покійної—видання зібраних творів Василя Кириловича Шутя, на що світлої пам'яті культуротворці завбачливо лишили свої заощадження. Це буде їм гідний, вічний пам'ятник.

Ганна Черінь

Впав ще один дуб із доброго лісу

(ПОМЕР СВ. П. Д. ІЛЬЧИШИН)

Вінніпег, Ман. — Стара піонерська ґвардія Канади відходить, і з її лав, після отця д-ра Семена Савчука, про смерть якого нещодавно ми повідомляли, відійшов тепер черговий — Дмитро Ільчишин, проживши 81 рік.

Д. Ільчишин відоме українцям вільного світу прізвище. Місячним немовлям приїхав із батьками та братами з Сокирянець біля Гусятина на фарму у Фолей, Манітоба. Чотирьохрічним хлопчиною разом зі всіми близькими став громадянином Канади. Вже учнем у фармерській школі навчився любити Україну і її минуле, Т.Шевченка та інших рідних письменників. В середній школі опанував ще й англійську мову так, що дістав за успіхи признання, нагороди й золоті медалі. Диплом інженера-агронома в університеті Манітоби в 1922 році дав йому становище зв'язкового міністра хліборобства з україськими піонерами, а у 1926 році ще вищий пост у міністерстві колонізації, де він працював 6 років. В 1930 році він одружився з Євгенією Кучмій. У 1932 році відкрив власне підприємство „Парквей Ґроверс". Жив понад півстоліття у столиці Манітоби, де Є. Ільчишин вела ще й школу фортепіяно. Обоє вони, крім культурно-освітньої активности у церковних і культурно-освітніх організаціях, працювали для своєї громади — Д.Ільчишин став у 1928 році і був вісім років домініяльним секретарем Гетьманської Січі та згодом — секретарем Товариства св. Рафаїла, що опікувалося еміґрантами українцями; видав сім його календарів-альманахів п. заг. „Провідник"; співредагував також „Канадійського Українця" і в 1932 році був першим кандидатом українцем з Консервативної партії до парляменту Манітоби.

Після цього в 1932-33 роках видав англомовний український часопис „Монітор" і був президентом Об'єднаної Гетьманської Організації Канади та в 1938 році—радним міста Вінніпегу.

Відбувши військову службу в 1939 році, Д. Ільчишин завзято підтримував з дружиною нову післявоєнну еміграцію, допомагаючи їй афідавітами, зв'язками, мовою і перекладами. Завзятий ворог большевицького окупанта України Д.Ільчишин видав у 1967 році публікацію англійською мовою, насичену фактами, „Творці комунізму", а потім разом із дружиною взявся за переклад другого тому Історії України, пера проф. Дмитра Дорошенка „Доба Гетьмана", яку вони й видали своїм коштом в 1973 році.

Вірні своїй традиції обоє Ільчишини підтримували палко ідею патріярхату України, Української Церкви, обороняли її скрізь усно і письмово.

Серед такого активного життя Євгенія Ільчишин у 1970 році померла, і це був такий удар для Дмитра Ільчишина, що заломив його не тільки морально, але й фізично. Від 1980 року частинно розбитий паралічем він перебував постійно в лікарні, де й заснув навіки у понеділок, 14-го листопада 1983 року, вписавши себе солідно в історію українців в Канаді.

А. Курдидик

В Ізраїлі...

(Продовження зі стор. 1)

тися. Але редакція залишає за собою право давати оцінку публікаціям, щоб тенденція редакції та Товариства Єврейсько - Українських Зв'язків була ясною".

В цьому першому числі „Діялогів" зібрано багатющий матеріял про власне „складність і гостроту" відносин, багато інформативного матеріялу та широких відомостей щодо „традиційної національної політики Російської імперії". Немаловажний відділ в „Діялогах" займає також художня література, зокрема добрі поезії Юрка Пустовійтова та інших. На кінці журналу дано фотографії з підписами „Деяких членів Товариства та авторів цього видання", серед яких (за абеткою) бачимо: Олександра Брагінського, Олександра Воловика, Юхима Вольфа, Нісіма Городинського, Ріну Левінсон, Юрка Пустовійтова, д-ра Якова Сорокера, Я. Сусленського, проф. Михайла Френкліна та Баруха Шількрота.

Як уже інформовано в ч. 220 „Свободи", з 18-го листопада, бюлетень „Діялоги" слід замовляти, пишучи на адресу редактора Якова Сусленського: Yakov Suslensky, Ramot 3/28, Jerusalem, Izrael.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що у вівторок, 15-го листопада 1983 року відійшов у Вічність наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, ТАТО, ДІДО І БРАТ

бл. п.

Михайло Команецький

уроджений в Україні, проживши 68 років.

ПАРАСТАС в п'ятницю, 18-го листопада 1983 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Mc Laughlin, 625 Pavonia Avenue, Jersey City, N.J.

ПАНАХИДА у суботу, 19-го листопада 1983 р., о год. 9:30 ранку в церкві свв. Петра і Павла в Джерзі Ситі, Н. Дж.

ПОХОРОН в суботу, 19-го листопада 1983 р. з церкви на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — ПАРАСКА БОДНАРУК-КОМАНЕЦЬКА
син — МИРОН КОМАНЕЦЬКИЙ
дочка — МАРІЙКА КОМАНЕЦЬКА-ФЕЛД
дочка — ЛІДА КОМАНЕЦЬКА
брат — АНДРІЙ КОМАНЕЦЬКИЙ в Канаді
внук — БЕНДЖАМІН ФЕЛД
внучка — РОНЕТ КОМАНЕЦЬКА

В ДУЖЕ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Дорогої МАМИ І БАБЦІ

бл. п.

МАРІЇ ДЕНИСИК

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в церкві св. Ів. Хрестителя у Випані, Н. Дж., 23-го листопада 1983 р., о год. 9-ій ранку;
в церкві, св. Родини у Вашінґтоні, Д. К., 22-го листопада 1983 р., о год. 8-ій ранку
і 22-го листопада 1983 р., в 7-ій год. ранку в українській церкві в Ґлен Ков, Н. Й.

Просимо згадати Покійну в цей день у своїх молитвах.

Син — БОГДАН з дружиною ГАЛЕЮ
Син — ОЛЕГ з дружиною НУСЕЮ
Внуки — МУСЯ, ДАНЯ, АДЯ, ЛЕСЯ І РУСЛАН

Вісті з Великого Клівленду

Жертви народовбивства українців засобом голоду в 1933 році клівлендська громада вшанувала народною маніфестацією 2-го жовтня 1982 року, а в цьому році продовжувала пригадки про голодомор ще трьома способами.

Одним з них була збірка поміж українським громадянством харчів і розподіл їх потребуючим. Заініціювалас цю збірку голова Окружної Ради СУА Надя Дейчаківська, а перевів її Комітет з делеґаток від сімох жіночих організацій: СУА, УЗХ. ОЖ ООЧСУ і Сестрицтва при церквах—св. Андрія, св. Володимира і св. Йосафата—всі в Пармі.

Акцією в тижні 7- 14-го серпня керувала референтка Олена Мартинюк, а їй допомогли всі парохи. Зібрані харчі (в пушках) розділили за посередництвом Осередку обслуги нових іміґрантів і двох парохів, а решту дали до Притулку св. Германа, який є у рамках УПЦ Митрополита Андрія Кущака.

Про цю шляхетну акцію добре інформували часописи „Плейн Ділер", „Сан Курієр" і „Парма Пост", радіостанція ВЕРЕ і телевізійні станції ч. 5 і 8. Старанням Н. Дейчаківської щоденник „Плейн Ділер" у недільному півмільйоновому накладі з 14-го серпня надрукував добру і довгу статтю Елизабет Саливан п. заг. „Місцеві українці виявляють страхіття совєтського голоду" з двома ілюстраціями, та потім лист Люби Головатої.

В додатку до цього, Комітет зібрав свідчення сімох очевидців голоду в Україні і доручив до УНІҐУ в Кеймбридж, Масс.

• Осінній сезон імпрез почався тиждень після Дня Праці у вересні 8-ою Зустріччю українців у фестиновому городі в Пармі. Ці зустрічі з різнорідною програмою підготовляє парафія св. Андрія з парохом о. шамбеляном Левом Тимковим.

Громадська активність зовсім не зменшується. Щотижня маємо одну-дві загальні імпрези. Зате, на жаль, фреквенція публіки сильно впала, на 50 або й більше відсотків, тому приїжджі ансамблі від'їжджають від нас з недоборами. Через це в цьому великому осередку стратимо можливість пізнавати мистецькі ансамблі з інших областей та почути кращих виконавців.

• У 38-ій виставці Українського Музею - Архіву показано 22 картини мистця-експресіоніста Омеляна Мазурика з Парижу. Виставку у приміщенні кредитівки „Самопоміч" у Пармі відкрив 7 -го жовтня голова УМА С. Кікта словом про мистця і його творчість. Виставку приготовив скульптор Ярема Гарабач, який 28-го жовтня відкрив Мистецьку Ґалерію при стейтовій дорозі ч. 5244.

УМА вже 31 рік втримується безкоштовно працею одиниць, а до розростання його збірок і фондів причинилися найбільше пластуни і місцева Станиця, а решта-це подарунки сотні членів і кількадесятьох постійних жертводавців з діяспори.

В цьому році третім меценатом УМА в Клівленді став проф. Іван Жила, президент фірми ГОМАҐ у Зальцбурзі, який пожертвував 1,000 долярів. Щороку УМА мусить переводити восени збіркову компанію, і в цьому році одержав від 59 громадян 947 дол., тобто 67 відсотків минулорічної суми. Видатки зростають, а приходи застрашаюче маліють. Не знати, як довго вдасться нам втримати тут цю цінну культурну установу, яка свідчить про рівень етнічної групи.

Під спонзорством Українських Злучених Організацій Відділу УКК і хору „Дніпро" в суботу, 8-го жовтня, концертував у залі Повітової Колеґії в Пармі мішаний хор „Дніпро" і жіночий ансамбль „Євшан Зілля" з Міннеаполісу. У своє 25-ліття цей цінний хор вибрався в турне і з Дітройту подався ще далі на схід, до Клівленду. Ці колективи показали себе якнайкраще і дали слухачам вечір мистецької насолоди та показ виконання українських пісень. Мішаний хор проспівав у двох частинах 15 пісень, а поміж ними вокальний ансамбль—десять. Цим жіночим „Євшан Зіллям" керує Кіра Цареградська, яка з донькою Оленою Амброзяк є також солісткою обох складів. Солістом виступав баритон Михайло Даниленко, а з двомовним словом про хор і програму—ерудитна Люба Левицька.

Високий мистецький рівень і своєрідний стиль виконання хор завдячує диригентові, протодияконові Миколі Бриневі, який має знаменитого піяніста, студента Петра Цареградського. А що „бос" цієї музично обдарованої родини Олександер є головою хору „Дніпро", то пізнаємо, що Цареградські, після переселення з Параґваю, не марнують своїх талантів, а служать ними рідному суспільству в Америці.

Спів обидвох ансамблів утривалений на п'ятьох платівках (з них одна—це коляди), які можна придбати за 7 дол.

Гостей з далекої Міннесоти сердечно прийняли слухачі у залі і дякували за кожну пісню довгими оплесками, а організатори—також вечерею і вітанням з квітами. За вітання голови УЗО д-ра Б. Футея і голови хору „Дніпро" інж. О. Мороза та маестра Григорія Китастого подякував голова О. Цареградський і запросив клівлендське „Дніпро" з концертами до Міннеаполісу.

Шкода лише, що замало громадян потрудилося, щоб послухати цих високомистецьких з кожного погляду ансамблів. Для існування добрих мистецьких одиниць конечно більшої підтримки, а також слухачів з молодечих організацій.

• Десятиліття помісної парафії Покрова Пресвятої Богородиці в Пармі відзначено 15-го і 16-го жовтня. Літурґію служило вісім священиків, а проповідували в церкві і на концерті оо. митрати І. Сиротинський з Торонто і М. Бутринський з Чикаґо. Під час Літурґії і на концерті співав хор собору свв. Володимира і Ольги з Чикаґо під кермою проф. Р. Андрушка. Парафіяльна рада видала ювілейне число квартальних Вістей.

• Будова двомільйонової церкви св. Йосафата при стейтовій дорозі поступає за плянами архітекта д-ра Осипа Мартинюка, і в цьому місяці мури завершилися вже п'ятьма позолоченими копулами. Парох о. шамбелян Михайло Федорович і Будівельний комітет продовжують збірку фондів та влаштовують з цією метою імпрези. Секція „пирожниць" жертвенно працює під наглядом Юлії Качмарик і покриває з продажі вареників половину бюджету цілоденної парафіяльної школи.

• 14-го жовтня відбулися Загальні збори Осередку Наукового Товариства ім. Шевченка з участю 10-ох членів і голови Товариства в ЗСА проф. д-ра Ярослава Падоха. До нової Управи вибрано: проф. д-р М. Пап, голова, та члени—проф. д-р Ю. Кульчицький, С. Кікта, д-р В. Боднар, д-р М. Грушкевич і проф. д-р Л. Винар. В найближчому часі Управа переведе збірку—ювілейний дар з нагоди 110-ліття НТШ і закупу будинку для нього в Ню Йорку.

Спакуняк

Відзначення Листопадових роковин у Ню Гейвені

Ню Гейвен (М. Я.)— Старанням Українського Конгресового Комітету Америки, Відділ Ню Гейвен, Святочною Академією і Богослуженням відзначено 65-річчя проголошення Західньо-Української Республіки. В суботу, 29-го жовтня, ц.р. відбулася Святочна Академія. Голова місцевого Відділу УККА д-р Михайло Снігурович відкрив її після відспівання присутніми українського національного гимну.

Святочну доповідь виголосив д-р Мирослав Борисюк.

У мистецькій частині студентка університету Совдерн Коннектикат Марічка Марків продеклямувала два вірші Богдана Бори—„Він там" і „Листопад", а ансамбль бандуристів „Гомін" під мистецьким керівництвом Володимира Юркевича проспівав дев'ять пісень: „Молитва за Україну", „Їхав стрілець" слова Купчинського, музика Гайворонського, „Виє буря" сл. Стефанишина, муз. Пасіки, „Броди 44" сл. Михайлова, обр. Юрченка, вперше виконана на цій Академії, „Хуртовина", повстанська пісня в обробці Шкварка, „Поліся 43, сл. Хмеля, муз. Юрченка, „Набирали добровольців", рекрутська пісня в обр. Ковальчука, „Ллється пісня" сл. і муз. Левицького, „Тихий ліс", повстанська пісня, муз. Юрченка. Крім цього, на домагання публіки, виявлене бурхливими оплесками, ансамбль „Гомін" проспівав ще три пісні.

На закінчення Академії присутні відспівали „Не пора".

Після Академії відбулася товариська зустріч виконавців програми із членами Управи Відділу УККА і представниками організацій, членів УККА, на якій відзначено одного із творців Листопадового Чину, тепер мешканця Ню Гейвену, поручника Михайла Панкевича.

В неділю, 30-го жовтня були відправлені в церквах обох українських віровизнань Богослуження в наміренні українського народу та Панахиди за героїв, що впали за волю України.

Щоб та слава не пропала!

(90-ліття полковника Петра Содоля-Зілинського)

Полковник Петро Содоль-Зілинський

Хто проїздив в неділю, 14 -го серпня ц.р., шляхом ч. 10 побіля Рамада Інн готелю в Іст Ганновері, Н. Дж., не міг не запримітити на високій щоглі повішеного неоново-світляного напису: „Колонел Петро Содоль-Зілинський—90 Джубілі, 8. 14. 83. 3.00 п. н.". Того ж бо дня у назначеній годині у цьому ж комфортабельному готелі розпочиналась неабияка гостина. Це діти й внуки полковника українських армій Петра Содоля-Зілинського влаштували своєму родоначальникові з нагоди його 90-ліття ювілейний бенкет.

З військовою й готелярсько-американською точністю (аджеж в Америці ще завжди домінує сакраментальне гасло: „час—це гроші!) розпочався попереджений коктейлом багатий в яствіє і питіє врочистий обід, в якому із запрошених родиною і ювілейним комітетом (ред. Іван Дурбак і сотник Петро Войновський) гостей взяли участь 63 особи. Перед, під час та після обіду були молитви, благословення снідів, усні й письмові привіти, передача ювілейних подарунків, спогади, подяки, дружні розмови, многоліття для Ювілята і його славної родини, музика та усі додаткові атрибути неодмінні на таких торжествах.

Запам'ятались прізвища: митрофорний протоієрей о. Володимир Базилевський, військовий капелян Товариства Запорожців ім. полковника Петра Болбочана в Америці, що молитвою розпочав ювілейне відзначення і вітав Ювілята від Владики УАПЦ Марка, від проводу Гетьманського Руху й управи Т-ва Запорожців. Протоієрей о. Микола Галета, голова консисторії УАПЦ в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж., і настоятель парафії св. Юрія Переможця в Трентоні, Н. Дж., що благословив сніди і вітав Ювілята від себе й своєї родини, посвояченої з родиною Ювілята. Д-р Богдан Коваль, промотор Гетьманського Руху, який вітав Ювілята від Східньоевропейського інституту ім. Вячеслава Липинського у Філядельфії. Д-р Володимир Одайник, який прочитав короткий спомин свого батька, старшини Армії УНР про Ювілята, як він у 1919 році в ранзі сотника був повітовим комендантом і начальником військової залоги міста Ямпіль на Поділлі. Радник Богдан Ластовецький, що привітав Ювілята від 184-го Відділу УНС „Верховина" і передав йому почесну грамоту від Головної Управи УНС в признанні заслуженої, безперебійної і багатої у свої наслідки тридцятьтрьохлітньої діяльности на пості голови цього Відділу.

Інж. Роман Галібей пригадав Ювілятові про його винятково дружню співпрацю з його покійним батьком о. Іваном Галібеєм, парохом Скоморох та визначним громадським діячем Бучаччини, а приятель Ювілята і його родини, член Т-ва Запорожців Василь Захарійчук зворушливими словами розказав про його першу зустріч з Ювілятом та його родиною в дореволюційних часах на Київщині, для якої Ювілят поклав чимало конструктивної праці.

Від Пласту й 3-го куреня УПС „Лісові Чорти", членом якого є син Ювілята, майор американської армії, ветеран в'єтнамської війни і пластовий виховник Петро Содоль, молодший, передав салют пл. сен. Іван Костюк, ЛЧ.

Окрему „точку" програми заповники діти й внуки Ювілята: син Петро, дочки Наталка, заміжня Дзядів, до речі, талановита малярка, Олеся, замужем Стахів, інженер, сеньйор-редактор технічних книжок і журналів Корпусу Інженерів Американської Армії. При погашених світлах і запалених дев'ятьох свічках на піднесеному ювілейному торті, з яких кожна свічка символізувала десять років в житті їхнього батька і дідуня - зворушливими словами вдячности, пошани й любови вони вітали свого родоначальника.

Внучка Стеня продеклямувала вірш Віри Ворскло „Дідо", а вся авдиторія під акомпаньямент музики, разом з нащадками козацького роду, якому дай Боже, щоб не було переводу, підняви келехи, наповнені шампанським вином, грімким гайдамацьким многоліттям бажали Ювілятові здорового, щасливого і довгого віку.

Зворушений до сліз полковник Петро подякував усім гостям, що не погордили прибути звідусіль на це його, його дружини й їхніх дітей свято, промовцям за теплі слова, привітання й подарунки, дітям і внукам за вияви любови й пошани. Накресливши у коротких словах, неначе мазками на довгому, дев'ятдесятлітньому полотнищі свого працелюбного, бурхливого й пребагатого в добрі діла в користь та для добра батьківщини життєвого шляху, достойний Ювілят, зі шляхетним обличчям, такими ж предобрими очима, голуб'ячим серцем і фізичним виглядом та поставою щонайбільше 60-літнього козарлюги, закінчив своє слово подякою Всевишньому, вірній дружині, дітям й внукам що в дружній, прикладній атмосфері щасливого родинного співжиття дозволили йому дожити до 90-річчя та переживати разом з усіми присутніми це найбільш дорогоцінне для нього торжество.

Грімким „Многая Літа" і щирою молитвою закінчено це прикладне й другим до наслідування 90-літнє ювілейне відзначення української людини—громадянина і військовика з великої букви.

Підготовкою, зорганізуванням і переведенням ювілейної програми у дружній співпраці з родиною Ювілята займалися найближчі друзі і приятелі полковника ред. І. Дурбак і сотник П. Войновський. Вони обидва командували „військовою частиною" програми, а їм на допомогу запрошено адвоката, мґра Романа Гуглевича як тостмайстра і господаря бенкету, що елеґантно і з неабияким хистом проводив „цивільною частиною" свята. При чому, відкриваючи ювілейне відзначення, сотник П. Войновський, колишній командир „Буковинського куреня" в поході на Київ у 1941 році, передав Ювілятові подарунок від сестри, що досіль проживає в Україні (дерев'яна касетка з груші, яку її рідний брат Петро засадив власноручно у родинному саді біля хутору на Київщині). Хрест Заслуги від Буковинського Куреня та прочитав привіт від 26-ти членів Т-ва Запорожців ім. полковника Петра Болбочана.

Ред. І. Дурбак, прочитавши зворушливого листа від сестри Ювілята з України, привітав його від Вільного Козацтва та від Об'єднання Українських ветаранів Олбанської округи і подарував Ювілятові від ветеранів книжку Бориса Ямінського: „Віденъ 1683—козаки і Кульчицький". Господар бенкету мґр Р. Гуглевич повідомив присутніх, що наспіло 111 письмових привітів від різнорідних організацій та індивідуальних осіб. Теплими словами він подав характеристику Ювілята, його дружини мґр Марії, зі славного роду Стефанюків, сина Петра, що працює над докторською працею про УПА, його дружини і обидвох дочок, Наталки і Олесі, та їхніх мужів і дітей, які будучи членами Пласту, завдяки своїм батькам набули високу освіту і як кваліфіковані фахівці, кожний по своєму званні й освіти працюють в користь Америки, Україні на славу, а своєму роду на пожиток.

В реванжі за привіти й подарунки, що їх того дня одержав Ювілят, сотник П. Войновський роздав декому з присутніх особистий подарунок від Ювілята, книжку Богдана Монкевича „Похід Болбочана на Крим" (Слідами новітніх Запорожців) друге фотостатичне видання (перше появилось у Львові в 1928 році), накладом Т-ва Запорожців ім. полк. П. Болбочана в Америці, яка вийшла друком в Ню Йорку в 1956 році за старанням самого Ювілята з його дедикацією кожному з обдарованих.

Наш репортаж з ювілейного відзначення 90-ліття полковника Петра Содоля Зілинського був би неповний, якщо б не подати бодай короткими штрихами ближчі інформації про нього. На основі джерельних матеріялів, що їх нам вдалося роздобути, життєвий шлях Ювілята такий:

Петро Содоль–Зілинський, як нащадок козацько-хліборобського роду, прийшов на світ 14-го липня 1893 року на Київщині. По закінченні початкової школи і 3-ої гімназії у Києві в 1911 році, він пройшов навчання і військовий вишкіл в старшинській школі кавалерії в Єлисаветграді й у Вильні в 1913 році в ранзі корнета (підпоручника) був призначений до 6-го драгунського Глухівського полку, що в той час стояв постоєм на східньопруському кордоні.

20-го липня 1914 року з тим полком поринув у вир Першої світової війни. За прикладну службу й відвагу був нагороджений воєнними відзначеннями включно з орденом св. Юрія (Георгія) четвертого ступеня. В жовтні 1917 року в ранзі ротмістра кавалерії на чолі 120 козаків прибув до Києва і приєднався до запорожців під командою полковника Петра Болбочана.

У квітні 1918 року під час походу Болбочана на Крим командував сотнею (318 козаків), а згодом куренем 2-го Запорозького полку і старшим осаулом 11-ої дивізії. За Директорії командував 31-им Роменським полком і був курінним у 3-му полку Січових Стрільців під командою полковника СС Івана Чмоли. У 1919 році був комендантом і начальником військової залоги в Ямполі на Поділлі. В 1920 році був інтернований в таборах військовополонених у Вадовицях і Домб'ю.

У 1926 році закінчив студії у Варшавському університеті і, прийнявши польське громадянство, придбав хутір над Дністром, біля Золотого Потоку, Бучацького повіту в Галичині. Від 1933 до 1939 років виконував функції війта збірної громади в Золотому Потоці. В роках 1939-1941 працював в Повітовому Союзі Кооператив у Ярославі. У 1941 році, повернувшись на свій хутір, господарив там аж до відступу німецьких армій на Захід.

З того часу проживав в Німеччині у різних таборах для ді-пі і в 1949 році, разом з родиною, поселившись в нюйоркському стейті ЗСА, зразу включився в тутешнє громадсько-політичне й суспільне життя. Від 1950 року, ставши головою Т-ва Запорожців ім. полк. П. Болбочана та головою 184-го Відділу УНС в Ню Йорку, займав ці пости, поруч інших різнорідних громадських навантажень, по сьогоднішній день.

Про Петра Содоля Зілинського знаходимо деякі інформації у згадуваній вже книжці Б. Монкевича „Похід Болбочана на Крим", а гаслова частина ЕУ-НТШ на 830 сторінці поруч його світлини у військовому однострою подає про нього нотатку.

Проживаючи під сучасну пору на своєму хуторі в Манаок, стейт Ню Йорк, поблизу Союзівки і оселі СУМА, наш Соленізант пише спогади, серед яких вирізняється гарний і багатий джерельними матеріялами спомин про сл. п. Дмитра Палієва, з яким автор спомину довгі роки дружив.

Таким то був і таким по сьогоднішній день остався полковник Петро Содоль-Зілинський, прикладний син нашої спільної з ним матері—України.

Іван Р. Костюк

Посвячення та відкриття Українського дому для старших у Скарборо

Отець митрат Іван Татарин; д-р Остап Сокольський, голова корпорації Дому; мейор Ґас Ґарріс: Том Веллс, Пол Козґров і Владика Ізидор Борецький.

Торонто, Онт. (О.С.)-При численній участі української громадськости метрополітального Торонто й околиці відбулося 2-го жовтня ц.р. торжественне посвячення та відкриття Українського. Громадського Дому для старших ім. свв. Петра і Павла в Скарборо, Онтаріо.

Після Архиєрейського Молебня, який відслужив в асисті численного духовенства Владика Ізидор Борецький, єпископ торонтонський і східньої Канади, процесія громадно перейшла з величавої недавно збудованої в козацько-барокковому стилі УКЦеркви свв. Петра і Павла до новозбудованого Центру для старших який міститься на парохіяльній землі.

Чин офіційного відкриття доконали: мейор міста Скарборо (частина метрополітального Торонто) Ґас Ґарріс, Владика Ізидор Борецький, отець ІванВащук—перший голова корпорації Дому, Том Веллс-онтарійський міністер міжурядових справ, який виступав також в імені прем'єра Онтаріо, та Пол Косґров—колишній міністер Публічних робіт Канади, який був допоміжний у вчасному одержанні державної ґарантії на цю низьковідсоткову морґеджову позичку. Парохом цієї парохії є молодий та енерґійний отець Тарас Дусановський.

Гідно вшанувала українська громада цей гідний похвали почин членів Парохіяльного Комітету та дирекції Дому, а за громадою тепер обов'язок заповнити цей чудовий Дім для старших українськими мешканцями.